

Föreningars guide till tryggare evenemang och behandling av osakligt bemötande

INNEHÅLL

En tryggare studietid för alla	3
Gemensamma spelregler	
ÅAS principer för tryggare rum	5
Principerna i praktiken	7
Vad gör vi då något hänt?	
Trakasserombudens tips för att bemöta svåra situationer	9
Allmänna tips för att prata om svåra saker	10
Exempel på situationer som kan uppstå	11
Möjliga disciplinära åtgärder	13
Kontaktpersoner	
Varför och vem?	16
Gör om, gör rätt	
Skadan har skett, hur lär vi oss av misstagen?	18
Checklista för behandling av osakligt beteende	19
En medstuderande rapporterar en otrygg händelse – vad gör vi?	20

EN TRYGGARE STUDIETID FÖR ALLA

ÅAS handlingsplan för trakasserier ska vara ett verktyg för föreningar i situationer där trakasserier eller olämpligt beteende sker i samband med er verksamhet. Föreningar kan använda planen som sådan ifall ni behöver råd, eller använda delar av den i föreningens riktlinjer enligt det som passar er verksamhet.

Handlingsplanen kompletterar ÅAS principer för tryggare rum. Principerna formulerar grundläggande sociala spelregler som ger plats åt alla att delta i alla typer av verksamhet. Principer för tryggare rum har ett förebyggande syfte innan saker händer, medan handlingsplanen finns till då händelsen har skett.

Alla inom gemenskapen har ett ansvar att agera enligt ÅAS principer och värderingar. Ingenens beteende är perfekt och alla gör misstag, men vi kan alltid lära oss av dem. För oss är det viktigast att våra föreningar har ett stöd i arbetet för tryggare rum, så att varje studerande kan känna sig trygg vid Åbo Akademi.

ÅAS styrelse och anställda
2025

1

GEMENSAMMA SPELREGLER

ÅAS principer för tryggare rum

Principerna för tryggare rum utgår ifrån alla individers rätt till utrymme, sakligt bemötande och integritet. Modellen för tryggare rum beskriver processen av individuellt och gemensamt ansvar. Principerna betonar alla individers ansvar att granska sitt beteende och att ingripa vid problematiska situationer. Principerna formulerar grundläggande sociala spelregler som ger plats åt alla att delta i alla typer av verksamhet.

Åbo Akademis Studentkår (ÅAS) är en organisation vars verksamhet och evenemang följer principer för tryggare rum. Det är önskvärt att alla beaktar dessa principer inom ÅAS verksamhet, föreningsverksamhet och i kontakt med medstuderanden.

Tryggare rum gynnar alla. ÅAS värderar jämlikhet, trygghet och respekt för alla. ÅAS principer för tryggare rum har skapats med dessa värderingar i åtanke:

- Rätten till att vara sig själv och uttrycka sig själv
- Rätten till det egna utrymmet
- God diskussionskultur
- Ökad trygghet för alla
- Nolltolerans mot trakasserier och diskriminering av alla slag
- Personligt och gemensamt ansvar

- Respektera andras fysiska och psykiska integritet och självbestämmanderätt.
- Kom ihåg att man inte kan veta var en annan persons gränser går utan att fråga.
- Rör ingen utan tillåtelse.
- Be vid behov också om utrymme för dig själv.
- Avstå från att förlöjliga, håna, förnedra, åsidosätta eller förödmjuka andra med prat, beteende eller handlingar.
- Avstå från att kommentera utseende, skvallra, eller upprätthålla stereotyper.
- Behandla andra som du själv vill bli bemött.
- Var öppen och lyssna – anta inte.
- Gör inte antaganden på basen av utseende eller beteende.
- Anta inte någons sexuella läggning, kön, nationalitet, religion, värderingar, socioekonomiska bakgrund eller hälsa.
- Ge utrymme så att andra kan delta i diskussionen, och behandla också känsliga ämnen respektfullt.
- Lyssna och lär dig. Ta emot nya diskussionsämnen, personer och synvinklar utan fördomar.
- Förhåll dig till nya saker och situationer som ett tillfälle att lära dig nytt och utvecklas.
- Be om ursäkt ifall du har förolämpat någon, vare sig avsiktligt, eller oavsiktligt.
- Visa respekt och håll dig saklig.

Principerna i praktiken

- Vi ger varandra rum att vara oss själva och att uttrycka oss själva.
- Vi respekterar varandras fysiska och psykiska gränser.
- Vi bör inte anta en persons kön, etnicitet, sexualitet, relationsform, utbildningsnivå, politisk orientering, språk, kultur, religion, hälsotillstånd eller andra personliga egenskaper.
- Vi bör inte anta någonting om en person på basis av de ovannämnda egenskaperna.
- Vi främjar god diskussionskultur genom att lyssna på varandra, låta varandra bli hörda och genom att avstå från personliga påhopp.
- Vi använder inte nedlåtande språk: vi avstår från användningen av rasistiska, sexistiska, funkofobiska uttryck, vi använder inte heller dessa i skämt.
- Ifall någonting går snett ber vi om ursäkt och gör bättre nästa gång.
- Vi värnar om varandras trygghet: vi tar hand om varandra i alla tillstånd.
- Om vi märker av att någonting opassande händer, ingriper vi, gärna tillsammans med en annan person, exempelvis kontaktpersonerna på ett evenemang.
- Då vi påtalar ett beteende vi upplever problematiskt gör vi det konstruktivt och respektfullt.
- ÅAS tolererar inte trakasserier eller diskriminering av något slag. De som blivit utsatta ska alltid tas på allvar och få stöd.
- Ifall du kontaktas med anledning av opassande beteende, ta till dig kritiken på ett konstruktivt sätt.

A background photograph showing a group of people, likely soldiers, sitting on a grassy hill. They are wearing military uniforms, including dark jackets and green cargo pants with patches. Several individuals are wearing white peaked caps. The scene is outdoors with green foliage in the foreground and background.

2

**VAD GÖR VI DÅ
NÅGOT HAR HÄNT?**

Trakasseriombudens tips för att bemöta svåra situationer

- Tänk på att personer reagerar olika och är känsliga för olika saker.
- Utgå från att det finns flera sidor i vad som skett och att alla uppfattar händelser olika.
- Alla har olika tröskel för vad som känns okej. Varje upplevelse är lika befogad och får finnas.
- En subjektiv upplevelse är inte alltid en aboslut sanning.
- Lyssna först och agera då du har all information om händelsen från de olika parterna.
- Prata om både små och stora problem, visa att ni litar på era medlemmar och deltagare.
- Låt den anklagade få berätta och lyssna också på den sidan av berättelsen. Ge personen en möjlighet att förstå varför agerandet uppfattades fel eller var fel.
- Det är okej att skjuta fram diskussionen till dagen efter om du inte kan ta diskussionen där och då. Men låt personen först berätta och bli sedd.
- Ta alla diskussioner i ett nyktert tillstånd.
- Be om hjälp ifall du inte är säker på vad du ska göra.

**Kontakta ÅAS trakasseriombud på:
trakasseriombud@studentkaren.fi**

Allmänna tips för att prata om svåra saker

Att ta till tals problem kan kännas svårt, men det är något man kan bli bra på. En diskussion som är väl förberedd går oftast bättre. Här är några allmänna råd om att ta till tals, vare sig man är kontaktperson, deltagare eller själv utsatt och vill säga till.

- Var så lugn och artig som möjligt, då ger du bättre förutsättningar för en lugn och saklig diskussion om vad som hänt.
- Tänk igenom vad du ska/ får säga på förhand.
- Välj en lugn plats att träffas på där ni kan prata ostört.
- Du kan i början säga utifrån vilken roll du pratar, till exempel "jag tar upp det här för att jag är styrelseordförande/ evenemangsansvarig/ jag är din vän och jag vet att vi kan diskutera saker".
- Utgå från din upplevelse eller det som andra meddelat. Till exempel "jag blev ledsen för det du sade" eller "ditt beteende uppfattades som aggressivt".
- Undvik att sätta etiketter på personen. Att säga hur en situation upplevts är bättre än "du är alltid osaklig".
- Fokusera på framtiden och hur man kan undvika liknande problemsituationer framöver.
- Utgå från att ni kan diskutera fram en lösning och att personen som gjort bort sig kan bättra sig.
- Betona att du pratar om en viss händelse/ beteenden som kan ändras framom att hacka ner på den som gjort bort sig.
- Du ska inte berätta mer än vad får berätta/ behöver inte berätta mer än vad du är bekväm med, och du ska inte låta personen pressa dig.
- Tacka för diskussionen och att personen lyssnat på dig.
- Om du blir osakligt bemött ska du inte fortsätta samtalet.

Exempel på situationer som kan uppstå

En deltagare ger oönskad uppmärksamhet eller tafsar

Säg ifrån om du direkt påverkas. Om du ser situationen, följ med läget och kolla gärna med den som påverkats om allt är ok. Det är lätt att missuppfatta en situation på t.ex ett dansgolv, så alltid bättre att fråga den berörda innan man agerar.

Någon beter sig hotfullt eller våldsamt

Gör inget ensam utan ta hjälp av någon annan ansvarig. Försök vid mån av möjlighet skilja åt personen från andra fstdeltagare. Målet är att trappa ner situationen, om diskussion inte hjälper så kan man be personen avlägsna sig från evenemanget. Våld är ett brott, om det sker kan ni alltid tillkalla polis.

Osakligt beteende som sker digitalt

Kommentera det skedda genast och be personen sluta, och radera osakliga meddelanden eller bilder en person inte haft lov att dela. Undvik att sprida skärmdumpar på diskussioner till utomstående. Om det sker i en förenings Whtasapp-grupp eller liknande, kan styrelsen varna om att fortsatt beteende kan leda till att bli utstängd från gruppen.

En styrelsemedlem eller funktionär gör sig skyldig till osakligt beteende

Vi följer samma handlingsplan och behandlar händelsen lika som andra. En möjlig konsekvens är att personen ombes avgå från sitt förtroendeuppdrag vid grova fall. Är det svårt att ta till tals problemen med en vän/ styrelsekollega, kan ÅAS trakasseriombud komma in som en neutral part.

En hedersmedlem, alumn eller utomstående person gör sig skyldig till osakligt beteende

Vi följer samma handlingsplan och behandlar händelsen lika som andra, oavsett status eller medlemskap.

Ni misstänker att någon blivit drogad på ett evenemang

Personen får absolut inte lämnas eller släppas iväg ensam, även om personen inte skulle känna sig påverkad av den eventuella drogen just då så kan ämnet inverka senare och exempelvis märkas först en timme senare. Ni behöver inte meddela andra deltagare på evenemanget att det förekommit droger. Att meddela alla kan skapa hysteri och därav göra mer skada än nytta.

Be personen söka sig till t.ex. akuten för att bli testad, släpp inte iväg dem ensam. Anmäl händelsen till polisen vid positivt svar (med tillstånd av den som blivit drogad).

Gör ett bästa för att reda ut vem som är bakom händelsen, detta kan vara svårt med diskutera händelsen med andra föreningar för att se om det hänt på flera evenemang.

Händelser på evenemang som ordnas tillsammans med andra föreningar

Om er förening har varit medarrangör för ett evenemang så ska ni behandla era medlemmars anmälningar eller feedback enligt er förenings egna regler. Ni kan ta till tals problemsituationer med medlemmar och funktionärer från den andra föreningen som vanligt enligt era rutiner. Håll de andra arrangörerna informerade om vad som hänt under ert gemensamma evenemang och hur ni agerat i frågan.

Möjliga konsekvenser av osakligt beteende

Föreningen kan endast besluta om och utfärda möjliga disciplinära åtgärder (konsekvenser) som nämns i eller kan tolkas utifrån föreningens egna stadgar. Dessa åtgärder får inte strida mot lagen eller god sed - man kan t.ex. aldrig vidta åtgärder som inskränker på den personliga friheten.

Dessutom bör föreningens medlemmar från början ha en uppfattning av vilka konsekvenser olika handlingar kan leda till.

De disciplinära åtgärderna får inte vara förnedrande eller avsedda för att förnedra den som gjort bort sig.

De vanligaste disciplinära åtgärderna i föreningssammanhang är: anmärkning, varning, tillfälling inskränkning av medlemmens rättighet, påföljdsavgifter och uteslutning (tidsbestämd eller total) eller en kombination av flera av dessa.

- En varning kan t.ex. innebära att under en viss tid inte kunna delta i en del av föreningsverksamheten.
- Enligt lagen måste den som gjort bort sig alltid få en chans att bli hörd. Dvs. du kan inte dela ut ett straff utan att de fått säga sin sida av vad som hänt.
- Stadgarna måste också nämna vilket organ/vem som har rätt att besluta kring disciplinära åtgärder och hur processen ser ut.
- Portförbud kan ses som en inskränkning av medlemmens rättigheter och är möjlig. Dessa måste dock framgå i föreningens stadgar och utfärdas enligt de stadgeenliga processerna vid disciplinära åtgärder.

I en praktisk situation där en deltagare på ett evenemang beter sig osakligt kan arrangörerna (som representanter för föreningen) be den personen att avlägsna sig tillfälligt eller helt och hållet från just den tillställningen. Detta måste stå i proportion till vad som har hänt.

Att be någon att avlägsna sig är inte ännu en allmän disciplinär åtgärd av den typ som beskrivs ovan utan gäller framför allt säkerheten vid evenemanget, som föreningen ansvarar för. Personen kan ändå inte utan vidare tvingas avlägsna sig om hen vägrar, i en sådan situation måste ansvarspersonerna diskutera med personen för att lösa situationen. Om det handlar om allvarligare handlingar som våld, skadegörelse eller stöld etc. ska man omedelbart tillkalla polis.

En **legitimerad** ordningsvakt har andra rättigheter och kan under vissa förutsättningar använda tvång mot en person som stör tillställningen. **Detta gäller inte till föreningens representanter, ansvarspersoner på evenemang eller andra funktionärer.** Om diskussion inte hjälper och föreningen inte har ordningsvakter vid tillställningen måste arrangörerna i sista hand tillkalla polis för att kunna avlägsna en deltagare som beter sig osakligt. Ett sådant fall kan sedan senare leda till den typ av allmänna sanktioner.

I alla situationer av den här typen är det viktigt att flera ansvarspersoner från föreningen deltar och att det som händer tydligt dokumenteras så fort som möjligt. Samtidigt är det viktigt att föreningen har tänkt igenom och förberett sig på olika situationer som kan uppstå och kan påvisa det

Föreningen får inte dela ut "förebyggande åtgärder", utan beslut om disciplinära åtgärder tas först efter att något hänt.

3

KONTAKTPERSONER

Varför och vem?

Kontaktpersoner är personer som medlemmar kan gå till ifall de upplevt osakligt bemötande. De är som din kompis du går till om nåt hänt, också då du inte har en kompis att gå till där och då. Kontaktpersonerna är inte juridiskt ansvariga, arrangören har ett helhetsansvar. Då föreningen har kontaktpersoner på evenemang signalerar man till deltagare att man vill att alla ska trivas och gör något konkret för det. Det sänker tröskeln att ta till tals problem om föreningens medlemmar och vem de kan vända sig till.

Vem?

- Två personer för uppdraget är bra, gärna av olika könsidentitet, oftast av praktiska skäl enligt den binära indelningen en man och en kvinna.
- Kan vara samma personer hela året eller olika under halva året eller olika för varje evenemang - huvudsaken är att medlemmarna vet vem det är.
- Styrelsemedlemmar eller andra funktionärer kan vara kontaktpersoner. Ibland kan det vara bra att ha en styreslemedlem och en icke-styrelsemedlem, eftersom det kan vara lättare att prata med någon som inte är i styrelsen.
- Personerna ska vara öppna, lätta att närma sig och vela hjälpa.
- Kontaktpersonen ska inte vara för berusad på evenemang, hen ska kunna lyssna och vid behov agera under evenemang.

Kontaktpersoner kan också kallas för trygghetspersoner, men **inte** trakasseriombud.

ÅAS trakasseriombud hjälper gärna med utbildning av kontaktpersoner.

4

**GÖR OM,
GÖR RÄTT**

Skadan har skett, hur gör man om och rätt?

Då en händelse skett och fallet är utrett, är det viktigaste att lära sig av händelsen oavsett vilken roll man haft i händelsen. Som förening kan ni se över era rutiner: vad var det som hände och gick allt enligt föreningens eller/och ÅAS principer?

Kom ihåg att även den som gjort sig skyldig till osakligt beteende ska få möjligheten att göra om och lära sig av händelsen. Försök skilja på händelse och person. Ni ska tillbringa hela er studietid ihop och alla har rätt att finnas och slutföra sina studier utan att stämplas för något man gjort och förhoppningsvis ångrar. Om personen fått konsekvenser och till exempel portförbudet inte längre gäller, ska hen få ta del av verksamheten som andra medlemmar.

Föreningen kan tillsammans arbeta för en kultur där medlemmar vågar säga högt om något hänt och där en diskussion tillåts innan direkta följder. Ibland behöver man bara tala om en händelse utan att det ska få konsekvenser.

Om ni inte redan har riktlinjer, skapa riktlinjer som gör det lättare för föreningen att agera. Det är lättare att utgå ifrån en färdig plan än att bestämma hur man gör första gången en anmälan kommer in.

Sopa inte saker under mattan. Om det är en större händelse eller något som spridit sig bland studerande kan föreningen lägga ut en text på sociala medier eller medlemsbrev där ni noterar vad som hänt och meddelar medlemmarna om att följder tagits. Peka aldrig ut någon, men ibland är det bra att meddela att ni inte ignorerar händelsen.

Checklista för behandling av osakligt beteende

- ☐ Har vi information inför evenemang om hur man ska agera om man märker osakligt beteende?
- ☐ Följer vi ÅAS principer om tryggare rum?
- ☐ Har föreningen kontaktpersoner och är informationen om vem det är lätt att hitta?
- ☐ Har våra funktionärer fått utbildning (t.ex av ÅAS) i hur de ska agera vid problemsituationer?
- ☐ Är våra styrdokument uppdaterade med information om disciplinära åtgärder?
- ☐ Ger vi möjlighet för alla parter att berätta sin synvinkel innan åtgärder tas?
- ☐ Följer vi det som står våra stadgar när vi fattar beslut om disciplinära åtgärder?
- ☐ Ger vi en verklig möjlighet för våra medlemmar att lära sig av vad som hänt så att det inte sker igen?
- ☐ Har vi spelregler för vad som gäller då vi har evenemang med andra föreningar?

En medstuderande rapporterar en otrygg händelse – vad gör vi?

Är den anmälda personal eller studerande?

OBS!

Den som anmäler ska få vara anonym om hen vill, kom ihåg att fråga om det.

Personal vid ÅA

En officiell anmälan kan göras. Blanketten "Anmälan om osakligt bemötande eller trakasserier" finns på intranätet.

Kontakta ÅAS trakasseriombud för stöd, ni som studerande behöver inte ta diskussionen med era lärare.

Studerande

- Låt alla inblandade parter berätta vad som hänt. Se och hör den som anmäler och den som blir anmäld.
- Tala inte om vad som skett med andra än inblandade parter och ansvariga inom föreningen, undvik skvaller.
- Agera först då ni utrett situationen. Alla ska få berätta sin sida av vad som skett.
- Kontakta ÅAS trakasseriombud nte vet vad ni ska göra.

Hur ska man bemöta de inblandade parterna?

- Utgå från att det finns flera sidor i vad som skett och att alla uppfattar händelser olika.
- Varje upplevelse är lika befogad och får finnas. Men det behöver inte betyda att allt är en aboslut sanning.

Frågor till den anmälda:

- Hur upplevde du situationen?
- Vad tycker du hände?
- Varför tror du att den anmälda upplevde det som otryggt?
- Förstår du varför ditt agerande var otryggt för en annan?

Praktiska tips:

- Boka möten på ett tyst ställe med den anmälda och anmälaren separat.
- Ha inställningen att du först och främst samlar in information kring vad som hänt.

Behöver någon inblandad stöd som ni i föreningen inte kan ge?

ÅAS trakasseriombud
trakasseriombud@studentkaren.fi

Studiepsykolog ÅA
studiepsykolog@abo.fi
studiepsykologvasa@abo.fi

Studentpräst ÅA
Åbo 040 341 7296
Vasa 044 480 8327

Studenthälsan
tel. 046 710 1073

MIELI kristelefon
tel. 09 2525 0112

Brottsofferjouren
tel. 116 006

Ärligt talat- chatten
www.arligtlatat.fi

Det viktigaste är att:

- Lyssna och låta personen berätta.
- Fråga vad anmälaren vill att ni gör.
- Gör inte mer än du känner att du kan.
- Agera som förtroendevald, inte vän.
- Ta alla diskussioner i ett nyktert tillstånd.
- Följ föreningens stadgor, arbetsordning och principer.

Vid en akut, brottslig, händelse:
Ring polisen.